

Sygn. akt III U 1094/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Anna Kicman

Protokolant st. sekr. sądowy Katarzyna Maziarczyk - Kotwica

po rozpoznaniu w dniu 30 września 2013 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy Z. I.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania Z. I.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 31 lipca 2013 r., **znak:** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy Z. I. prawo do emerytury, począwszy od dnia 1 czerwca 2013 r.

Sygn. akt III U 1094/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 30 września 2013 r.

Decyzją z dnia 31 lipca 2013 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy Z. I. prawa do emerytury.

W podstawie prawnej decyzji organ rentowy powołał ogólnie przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 184 ustawy emerytalnej w związku z § 4 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów ubezpieczonemu, urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r. emerytura przysługuje, jeżeli spełnił łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny, wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego lub złożył wniosek

o wycofanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem zakładu na dochody budżetu państwa,

- w dniu wejścia w życie przepisów ustawy emerytalnej, tj. 1 stycznia 1999 r., osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat dla mężczyzn, w tym okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy, wynoszący co najmniej 15 lat.

Zakład odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury, ponieważ do dnia 1 stycznia 1999 r. nie został udowodniony wymagany 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz wymagany 25 letni okres składkowy i nieskładkowy.

Organ rentowy do stażu pracy nie zaliczył wnioskodawcy okresu pracy w Spółdzielni Usług (...) w L. od 1 maja 1972 r. do 29 lutego 1996 r. tj. 23 lat i 10 miesięcy na stanowisku kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji. Warunkiem bowiem uznania kontroli międzyoperacyjnej za pracę w szczególnych warunkach jest wykazanie, iż zatrudnienie to było wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy stanowiskach, które wymagały pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W odwołaniu z dnia 8 sierpnia 2013 r. wnioskodawca Z. I. zakwestionował powyższą decyzję, wnosząc ostatecznie o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury przy zaliczeniu okresu pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca zarzucił zaskarżonej decyzji nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy, a w szczególności faktycznego charakteru jego zatrudnienia, które na zajmowanym stanowisku obejmowało kontrolę międzyoperacyjną, jakości produkcji i usług oraz dozór inżynierski – techniczny wykonywane na wydziale, w którym jako podstawowe realizowane były prace wymienione w wykazie A na stanowiskach, na których są wykonywane prace uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Odwołał się do treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca Z. I., urodzony (...), z zawodu kierownik budowy, w dniu 25 czerwca 2013 r. złożył w organie rentowym wniosek o emeryturę, zaznaczając jednocześnie, iż nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. W aktach organu rentowego znajduje się dokumentacja potwierdzająca przebieg jego zatrudnienia, w tym: świadectwo pracy z dnia 29 lutego 1996 r. wystawione przez Spółdzielnię Usług (...) w L., z którego wynika, iż wnioskodawca był tam zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 1 sierpnia 1970 r. do 29 lutego 1996 r. na stanowisku kierownik budowy oraz oświadczenie wnioskodawcy z dnia 24 czerwca 2013 r., iż w przedmiotowym zakładzie pracy w okresie od 1 maja 1972 r. do 29 lutego 1996 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Ustalony przez organ rentowy wymiar okresów składkowych

i nieskładkowych wykazanych przez wnioskodawcę na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 28 lat, 4 miesiące i 28 dni.

W rezultacie zaskarżoną decyzją z dnia 31 lipca 2013 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy przyznania emerytury.

Dowód:

- wniosek o emeryturę z dnia 25.06.2013 r.,
- świadectwo pracy z dnia 29.02.1996 r.,
- oświadczenie wnioskodawcy z dnia 24.06.2013 r.,
- decyzja ZUS/O w R. z dnia 3.01.2013 r.

w aktach organu rentowego nr (...).

Sąd ustalił nadto, że wnioskodawca Z. I. w okresie od 1 sierpnia 1970 r. do 29 lutego 1996 r. był zatrudniony w Spółdzielni Usług (...) w L.. Początkowo wnioskodawca pracował w dziale inwestycji w charakterze referenta.

W okresie od 1 maja 1972 r. do 29 lutego 1996 r. wnioskodawca wykonywał prace kierownika budowy. Zajmował się nadzorowaniem pracowników na budowie: robotników budowlanych, kopaczy, cieśli, murarzy, zbrojarzy, betoniarzy, spawaczy. Kierownik pełnił rolę kierownika budowy, majstra i brygadzisty. Był członkiem procesu technologicznego od podstaw.

W tamtym czasie Spółdzielnia budowała sklepy, magazyny i inne budynki na terenie całego powiatu. Praca wnioskodawcy polegająca na nadzorze wykonywana była bezpośrednio na budowie około 8 do 10 godzin dziennie. Wnioskodawca na budowie posiadał zaplecze socjalne. Sporządzał zlecenia robocze, raporty zatrudnienia, rozliczał delegacje pracownicze, zamówienia materiałowe, odbiór materiałów, sporządzał przeroby produkcji za dany miesiąc.

Wnioskodawca cały czas pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, ale również zdarzało się, iż pracował w nadgodzinach.

Dowód:

- przesłuchanie wnioskodawcy: Z. I. – k. 16,, ,
- zeznania świadków: J. F. – k. 16,
- A. G. – k. 16,
- S. O. – k. 16,
- akta osobowe wnioskodawcy.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych, których domniemanie prawdziwości wynika z art. 244 i nast. k.p.c., a ponadto ich wiarygodność nie została podważona przez żadną ze stron.

Za wiarygodne Sąd uznał dowody z zeznań świadków oraz wnioskodawcy. Świadkowie J. F., A. G. i S. O. przez wiele lat pracowali wraz z wnioskodawcą w Spółdzielni (...) w L., dlatego też znali zakres obowiązków Z. I. i rzeczywisty rodzaj jego pracy oraz jej warunki. Ponadto dowody te wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, wobec czego są wiarygodnym źródłem ustaleń faktycznych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy Z. I. jest zasadne.

Zaskarżona decyzja wydana bowiem została w poparciu o niedostateczne ustalenia faktyczne, a w konsekwencji z naruszeniem prawa materialnego.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. na dzień 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl przepisu art. 184 ust. 2 cyt. ustawy emerytura, o której mowa powyżej, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3 zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym, niż określony w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy (co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn).

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy).

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32 cyt. ustawy). Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.). Zgodnie z przepisem § 4 ust. 1 tego rozporządzenia, pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach określonych w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeśli osiągnął wiek emerytalny (który dla mężczyzn wynosi 60 lat), ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy (25 lat dla mężczyzn), w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Ponadto według § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych

w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

W myśl § 3 powołanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia.

Istotą sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy wnioskodawca Z. I. wykonywał przez co najmniej 15 lat pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, a okres ten przypadał przed dniem 1 stycznia 1999 r.

W tym miejscu wskazać należy, iż według wykazu A, dział XIV, pozycja 24, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego

1983 r., za pracę w warunkach szczególnych ustawodawca uznał również pracę wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy związaną

z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno – techniczny na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, przy stanowiskach pracy na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w stosownym wykazie.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym

w uzasadnieniu wyroku z dnia 6 grudnia 2007 r., (III UK 62/07, LEX nr 375653) czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej w tych wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych

w rozumieniu rozporządzenia z 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, objęte poz. 24 działu XIV Wykazu A, to wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe

dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze

i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Wykładnię tę uzupełnia stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone

w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 marca 2009 r. (II UK 243/08, LEX nr 550990), według którego czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno – techniczny jest pracą w szczególnych warunkach

i praca polegająca na dozorze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca w okresie od 1 maja 1972 r. do 29 lutego 1996 r.

w Spółdzielni Usług (...) w L. stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych związaną ze stałym i bezpośrednim dozorem inżynieryjno - technicznym na stanowisku kierownika budowy, w których jako podstawowe wykonywane były prace na stanowiskach pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawca nadzorował wówczas pracę robotników budowlanych, murarzy, betoniarzy, zbrojarzy, spawaczy, cieśli itp.

Zakres wykonywanych czynności przez wnioskodawcę we wskazanym powyżej okresie w pełni odpowiadał pracom w szczególnych warunkach wymienionym w wykazie A, dziale XIV (prace różne), pozycja 24 (kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno

– techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie) oraz dziale V (w budownictwie i w przemyśle materiałów budowlanych), pozycja 4, 5 (prace zbrojarskie

i betoniarskie oraz prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości) stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Stanowisko to wymienione jest również w wykazie A, dział XIV (prace różne), pozycja 24 (kontrola międzyoperacyjna kontrola jakości produkcji

i usług oraz dozór inżynierski – techniczny na oddziałach i wydziałach,

w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A, dział V (w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych), pozycja 4 (prace zbrojarskie i betoniarskie)- pkt 1 - zbrojarz, pkt 3 – betoniarz, pozycja 5 (prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości) – pkt 1 – monter urządzeń i konstrukcji metalowych na wysokości, pkt 3 - cieśla wykonujący prace na wysokości, stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia

1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy podległych ministrowi budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach.

Podnieść należy, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowadniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, w tym również zeznaniami stron i świadków.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 września 1984 r. (III UZP 48/84, LEX nr 14630) podkreślił, iż w świetle 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) zakład pracy wydaje zaświadczenie o zatrudnieniu w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji, natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody.

Z poczynionych wyżej ustaleń wynika, że wnioskodawca na dzień

1 stycznia 1999 r. wykazał co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych i w rezultacie spełnia wszelkie przesłanki do otrzymania emerytury przewidziane w art. 184 i art. 32 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Prawo do świadczenia powstało z dniem zgłoszenia wniosku, zatem stosownie do treści powołanego przepisu przyznanie prawa do emerytury następuje właśnie od tego dnia.

Mając powyższe na uwadze, zaskarżoną decyzję należało zmienić,

o czym orzeczono w sentencji wyroku, w oparciu o powyżej przytoczone przepisy ustawy i rozporządzenia oraz na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.